

**Zarząd
Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A.
w Jastrzębiu Zdroju**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Jastrzębskiej Spółce Węglowej SA Oddział KWK „Krupiński”², w zakresie prowadzenia przez nią w latach 2005–2007 gospodarki remontowej maszyn i urządzeń.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli podpisanym w dniu 28 sierpnia 2008 r., Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Zarządowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Kopalni „Krupiński” w zakresie spraw objętych kontrolą, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

¹ tj. Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz.1701, zwanej dalej „ustawą o NIK”

² Zwanej dalej „Kopalnią” lub „Spółką”

Powyższą ocenę uzasadniają następujące ustalenia i oceny cząstkowe:

1. Przestrzeganie procedur planowania remontów maszyn i urządzeń.

W ramach obowiązującego w JSW SA Zintegrowanego Systemu Zarządzania Kopalnia posiadała opracowane procedury planowania inwestycji i remontów, które określały tryb postępowania przy opracowaniu rocznych i wieloletnich planów inwestycyjnych, w tym planów usług remontowych. Opracowane plany usług remontowych na lata 2005–2007, jako część Planu Techniczno Ekonomicznego³ Kopalni, sporządzono w ujęciu rzeczowym i finansowym. W zakresie finansowym w kolejnych latach plany te zrealizowano odpowiednio w 102,7 %, 98,3 % i 122,9 %. W latach 2005 i 2006 plany te aktualizowano, bez zmiany zakresu finansowego remontów. W 2007 r. zaktualizowano zakres finansowy planu remontów, a przyczyną aktualizacji i przekroczenia w tym roku wydatków na remonty był większy niż przewidywano koszt remontów obudów zmechanizowanych, przeznaczonych do zbrojenia ścian B-13 w pokładzie 348 oraz N-5 w pokładzie 329/1 i 329/1-2. Plan na 2007 r. zawierał również harmonogram planowanych remontów obiektów szybowych.

Kontrola remontu ciągów technologicznych na przykładzie działań związanych ze zbrojeniem ściany B-13 pokł. 348 wykazała, że Kopalnia z odpowiednim wyprzedzeniem planowała remonty maszyn i urządzeń potrzebnych do uruchomienia ściany. NIK stwierdził jednak, że działania związane ze zleceniem remontów sekcji obudowy zmechanizowanej Jastrzębskim Zakładom Remontowym z o.o.⁴ podjęto bez uzyskania zgody Zarządu JSW S.A. oraz przed zawarciem umowy na ten remont. Ustalono bowiem, że pierwsze elementy sekcji do remontu dostarczono do JZR już 4 września 2007 r., podczas gdy Zarząd JSW SA wyraził zgodę na zlecenie remontu firmie JZR Sp. z o.o. i odstąpienie od przeprowadzenia postępowania przetargowego dopiero dzień później. Jednocześnie umowę na remont ww. sekcji zawarto dopiero po blisko dwu miesiącach od przekazania sekcji do remontu⁵.

³ Zwanego dalej „PTE”

⁴ Zwanych dalej JZR. JSW SA jest właścicielem 100% udziałów w JZR.

⁵ W dniu 30 października 2007 r.

2. Zakup usług remontowych.

W okresie objętym kontrolą Spółka trzykrotnie aktualizowała regulaminy dotyczące postępowania przetargowego oraz zawierania umów na dostawy, usługi i roboty budowlane, nie objęte ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych*.⁶

Na podstawie szczegółowego badania czterech przetargów na usługi remontowe, NIK pozytywnie ocenia sposób realizacji obowiązujących Kopalnię procedur, a przeprowadzona kontrola nie wykazała naruszeń zasad określonych w ww. regulaminach. Stwierdzono także, że zawarte na ich podstawie umowy były zgodne z zapisami zawartymi w Specyfikacjach Istotnych Warunków Zamówienia.

W okresie tym udział remontów wykonanych na rzecz Kopalni przez JZR, w ogólnych kosztach remontów wykonanych przez firmy zewnętrzne, wynosił w 2005 r. – 49,8 %⁷, w 2006 r. – 44,7 %⁸, a w 2007 r. - 59,3 %⁹. Podstawą zlecenia przez Kopalnię remontów spółce JZR¹⁰ była umowa ramowa nr JZR/421/2002, zawarta przez Zarząd JSW dnia 28 lutego 2002 r. oraz aneks nr 2 do umowy technicznej nr JSW/3/276/98, zawartej przez JSW SA w dniu 26 lutego 2002 r. Wprawdzie wyżej wymienione umowy zawierały szczegółowe ustalenia, dotyczące sposobu składania zamówień na usługi remontowe, zasady przekazywania i odbioru maszyn po remoncie oraz szczegółowy wykaz prac remontowych oraz ceny remontów poszczególnych maszyn i urządzeń, jednak zdaniem NIK ich realizacja w latach objętych kontrolą naruszała obowiązujące JSW SA postanowienia Pzp.

Kopalnia posiadała opracowane procedury związane ze zlecaniem robót i usług podmiotom zewnętrznym, zarówno na dole, jak i na powierzchni Kopalni. Ustalenia kontroli nie wykazały w tym zakresie naruszeń zasad określonych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych¹¹, dotyczących w szczególności odpowiedzialności Kierownika Ruchu Zakładu Górniczego za ustalenie zakresów działania, nadzoru i koordynacji prac wykonywanych przez firmy obce.

⁶ j.t. Dz. U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655

⁷ 7.158.978,21 zł

⁸ 6.124.233,26 zł

⁹ 10.738.853,62 zł

¹⁰ Za wyjątkiem remontów sekcji obudów zmechanizowanych.

¹¹ Dz. U. nr 139, poz. 1169 ze zm., zwane dalej „rozporządzeniem MG w sprawie BHP”.

3. Zakup materiałów przeznaczonych do remontów.

W ramach Zintegrowanego Systemu Zarządzania Kopalnia posiadała opracowane procedury obejmujące zakup materiałów remontowych. Określały one, zarówno zasady nadzorowania działań związanych z zamawianiem materiałów i obiegiem dokumentacji, jak również kontrolę zasadności składanych zamówień oraz wydawania materiałów z magazynu. Czynnościami tymi zajmował się specjalnie utworzony przez JSW SA Zakład Logistyki Materiałowej¹². Za jego pośrednictwem w Kopalni w okresie objętym kontrolą na zakup materiałów remontowych przeznaczono w kolejnych latach odpowiednio: 7 809 600,00 zł, 6 795 000 zł i 5 885 300,00 zł. Kontrola czterech wybranych przez NIK postępowań na zakup materiałów wykazała, że zakup części zamiennych do maszyn i urządzeń odbywał się zgodnie z obowiązującymi w Kopalni procedurami.

NIK stwierdza jednak, że ewidencjonowanie urządzeń zakupionych przez Kopalnię jako materiały, było sprzeczne z art. 3 ust. 1 pkt 15 lit. b ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹³, wg którego maszyny i urządzenia o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki zalicza się do środków trwałych. W konsekwencji nie dokonywano odpisów amortyzacyjnych w myśl art. 16 f ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych¹⁴, które stanowią – zgodnie z art. 15 ust. 6 tej ustawy - koszt uzyskania przychodów. Ponadto, wbrew obowiązkowi określonemu w art. 16 e ust. 1 pkt 1 i 2 tej ustawy, po upływie roku od wprowadzenia ww. urządzeń do użytkowania, służby księgowe Kopalni nie dokonały ich przekwalifikowania i nie zaliczyły ww. urządzeń do środków trwałych w cenie nabycia, a także nie zmniejszono kosztów uzyskania przychodów o różnicę między ceną nabycia, a kwotą odpisów amortyzacyjnych, przypadającą na okres ich dotychczasowego używania. Stwierdzono bowiem, że w 2007 r. ZLM wprowadził na magazyn osiem rozruszników stycznikowych RS-125 o wartości 24 200,00 zł każdy, z których cztery w 2008 r. Kopalnia wprowadziła na stan środków trwałych. Zakup pozostałych zakwalifikowano jako zakup materiałów i wliczono w koszty działalności Kopalni. W 2005 r. Kopalnia zakupiła 10 wyłączników stycznikowych OWS i 5 OWSD o łącznej wartości 219 500,00 zł, które w całości uznano

¹² Zwany dalej: „ZLM”.

¹³ Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, ze zm., zwana dalej „ustawą o rachunkowości”

¹⁴ Dz. U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654, ze zm., zwana dalej „ustawą o CIT”

za zakup materiałów i nie wprowadzono na majątek Kopalni. Podobnie potraktowano zakupiony w 2007 r. zespół transformatorowy OZTK-0362/A o wartości 28 017,00 zł.

NIK nie podziela wyjaśnień zastępcy Kierownika Ruchu Zakładu Górniczego, który w toku kontroli stwierdził, że o tym, czy dane urządzenie będzie środkiem trwałym, decyduje źródło finansowania zakupu, a w szczególności czy wydatkowanie następowало ze środków inwestycyjnych, czy ruchowych. Zdaniem NIK, o uznaniu, bądź nie danego zakupu za środek trwały decydują kryteria określone w ustawie o rachunkowości, jak i zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1999 r. w sprawie Klasyfikacji Środków Trwałych¹⁵ i ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych¹⁶.

4. Dzierżawa maszyn górniczych.

W okresie objętym kontrolą Kopalnia dzierżawiła 6 kombajnów ścianowych i jeden ścianowy przenośnik zgrzeblowy. Dwa kombajny¹⁷ dzierżawiono na podstawie umowy ramowej, zawartej w dniu 23 grudnia 2002 r. pomiędzy JSW S.A. a Fabryką Maszyn FAMUR S.A. Zdaniem NIK, z uwagi na wejście w życie z dniem 1.01.2003 r. nowelizacji ustawy z dnia 10.06.1994 r. o zamówieniach publicznych¹⁸, a następnie przepisów Pzp realizacja ww. umów ramowych odbywała się z naruszeniem prawa.

Kombajny KGS-600N i KSW-460NE dzierżawiono na podstawie umów zawartych z Fabryką Maszyn FAMUR S.A. i Zabrzańskimi Zakładami Mechanicznymi S.A. Umowy te zawarto za zgodą Zarządu JSW S.A., w wyniku przeprowadzonych negocjacji, bez ogłoszenia wymaganych prawem przetargów. Elementem decydującym o wyborze danej oferty był koszt dzierżawy, który nie mógł przekroczyć odpowiednio kwoty 1 460 000,00 zł i 1 520 000,00 zł netto. Pozostałe dwa kombajny i przenośnik zgrzeblowy Kopalnia dzierżawiła na podstawie umów zawartych pomiędzy JSW S.A. a JZR Sp. z o.o.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Skorygowanie ksiąg rachunkowych Kopalni, przez ujęcie na stanie środków trwałych urządzeń elektrycznych spełniających kryteria określone w ustawie o rachunkowości.**
- 2. Dokonanie stosownych korekt sprawozdań finansowych oraz deklaracji podatku dochodowego od osób prawnych.**

¹⁵ Dz.U. Nr 112, poz. 1317 ze zm.

¹⁶ Dz. U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654, ze zm., zwana dalej „ustawą o CIT”

¹⁷ . KGS-600N/2BP i KGE-750/2BP

¹⁸ Dz.U. Nr 76, poz. 344 ze zm., zwanej dalej „Uozp”

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Zarząd Spółki w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Zarządowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 *ustawy o NIK*, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.